

Arts and sports in nursing education

Hemşirelik eğitiminde sanat ve spor¹

Arzu İlçe²
Ganime Esra Yüzden³

Abstract

Aim: The purpose of this research is to identify courses related to arts and sports in nursing curricula which is identified a discipline including the responsibility to promote and preserve community health care and planning improvement of healthcare systems.

Methods: This descriptive research was carried out in March 2014. There are 114 nursing schools in 179 universities in Turkey. 105 Nursing education curricula were attained from The Council of Higher Education Web Site. The diversity of courses related to arts and sport were evaluated. The data were evaluated with SPSS. This includes numbers, percent methods and Chi-square analysis.

Results: There were 179 universities including 108 state and 71 private universities in Turkey. The data were attained from The Council of Higher Education Web Site. 88 state and 26 private universities, a total of 114 nursing department were determined. 114 nursing schools (consist of 70 health high school, 31 Faculty of Health Sciences and 4 Faculty of Nursing)' educational curricula had been obtained from web site. Accordingly, 34.3% of the nursing department had the courses related to arts and 28.6% of them related to sports was observed. In the courses related to the arts, music 24%, painting 18.3%, creative drama,

Özet

Amaç: Bu çalışma; bireyin, ailenin, toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek, hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik hizmetlerin; planlanması, örgütlenmesi, uygulanması, değerlendirilmesinden sorumlu, bilim ve sanattan oluşan hemşirelik mesleğinin eğitiminde sanat ve sporla ilgili derslerin varlığı ve çeşitliğini saptamak üzere gerçekleştirildi.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte planlanan çalışma Mart 2014 tarihinde gerçekleştirildi. Yükseköğretim Kurumu internet sayfasından Ülkemizde bulunan 179 üniversiteden, 114 hemşirelik bölümünün 105'inin öğretim planına ulaşıldı. Hemşirelik bölümü öğretim programlarında sanat ve sporla ilgili dersler ve çeşitliliği değerlendirildi. Veriler SPSS paket programında kodlanarak, sayı, yüzde ve Ki- kare analizleri ile değerlendirildi.

Bulgular: Yükseköğretim Kurumu internet sayfasından ülkemizde 108'i devlet, 71'i özel/vakıf üniversitesi olmak üzere 179 üniversite olduğu görüldü. Üniversiteler içerisinde 88'i devlet, 26'sı özel/vakıf olmak üzere toplamda 114 hemşirelik bölümü olduğu ve bazı üniversitelerde birden fazla hemşirelik bölümü bulunduğu saptandı. 114 hemşirelik bölümünün internet ortamında 105 (70 Sağlık Yüksekokulu, 31 Sağlık Bilimleri Fakültesi, 4 Hemşirelik Fakültesi)'inin öğretim programına ulaşıldı. Buna

¹ 13. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde (1-3 Mayıs 2014) sözlü sunum olarak sunuldu.

² Associate Professor, Abant İzzet Baysal University, Bolu School of Health, Department of Nursing, ilce_a@ibu.edu.tr

³ Assistant, Abant İzzet Baysal University, Bolu School Of Health, Department Of Nursing, gesrayuzden@ibu.edu.tr

theater, cinema 14.1%, fine arts 12.7%, folk dances 9.9%, dance, rhythm 5.6%, photography 5.6%, crafts, decorations 4.2%, ceramics 2.8%, elocution 2.8% and one quarter of art courses were taught in the first grade. In the courses related to the sports, physical education lesson 28.6%, chess 1% and 24.8% of them were taught in the first grade.

Conclusion: The essay was found that one-third of nursing schools had the courses related to arts and sports. The courses related to arts and sports should take place in nursing education curricula because of the nursing profession consists of science and arts and fatigue is the most common illness in this stressful job.

Keywords: Nursing education, Art, Sports, Critical Thinking, Education

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1.Giriş

Hemşirelik, bireyin, ailenin, toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek, hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik hizmetlerin; planlanması, örgütlenmesi, uygulanması, değerlendirilmesinden sorumlu bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini. Hemşireliğin sanat (estetik bilgi) yönü sanatçı olduğundan değil, estetik bilgiyi uygulama becerisinden; bilim (deneysel bilgi) yönü ise deneyimlerden gelen uzman bilgiden oluşmaktadır (Karagözoğlu, 2005). Hemşireliğin bilgi birikiminin artmasında ve profesyonelleşmesinde kaliteli eğitim önemli bir yere sahiptir (Atasoy & Sütütemiz, 2014).

Son yıllarda dünyada çok hızlı bir değişimin olduğu, gerçekleştirilen yeniliklerin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda etkisini gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması, kullanılması ve yeni bilgi üretimine yönelik her alanda bilgi ve iletişim (bilişim) teknolojisinde değişimlerin yaşandığı yeni bir dönemin içerisinde yaşıyoruz. Bu dönemin özelliği, toplumsal yaşamımızdaki genel değişikliklere koşut olarak eğitim anlayışında da bazı değişimleri zorunlu kılmasıdır. Çünkü bilgi toplumuna ulaşmadaki bu zorlu süreçte bilgi tabanlı değişim hareketleri insanların eğitimden beklentilerini de farklılaştırarak değiştirmiştir. Geleneksel eğitim anlayışının yetersiz kaldığı günümüzde, eğitim politikalarının amaçlarında, eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerinde, eğitim programlarının içeriklerinde köklü yenilikler ve bir dizi dönüşümleri planlamak, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır (Türe, 2007)

göre hemşirelik bölümlerinin sadece % 34.3'ünde sanatla; % 28.6 'sında sporla ilgili dersin olduğu görüldü. Sanatla ilgili derslerin % 24.0 müzik, % 18.3 resim, % 14.1 yaratıcı drama, tiyatro, sinema, % 12.7 güzel sanatlar, % 9.9 halk oyunları, % 5.6 dans, ritim, % 5.6 fotoğrafçılık, % 4.2 el sanatları, süsleme, % 2.8 seramik, % 2.8 diksiyon olduğu ve bu derslerin % 75.0 oranında birinci sınıfta yer aldığı belirlendi. Sporla ilgili dersler % 28.6 beden eğitimi % 1.0 satranç olduğu ve bu derslerin % 24.8 oranında birinci sınıfta yer aldığı belirlendi.

Sonuç: Ülkemizdeki hemşirelik bölümlerinin yaklaşık olarak üçte birinde sanat ve sporla ilgili dersin olduğu saptandı. Bilim ve sanattan oluşan bir meslek olması ve tükenmişliğin sık yaşandığı stresli bir meslek olması nedeniyle hemşirelik mesleğinin eğitiminde sanat ve sporla ilgili derslerin yer alması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, Sanat, Spor, Eleştirel Düşünme, Eğitim

Eğitim- öğretim sürecinde; beynin sol yarım küresinin aktif olduğu düşünme biçimlerinin (matematik ve fen dersleri) ağırlıkta verildiği okul programları, çocukların ve gençlerin yetişmesinde, hangi alanda olursa olsun ilerlemesinde ve yaratıcılıklarının gelişmesinde yeterli değildir. Eğitim programlarında, matematik ve fen dersleri kadar sanat dersleri de amacına uygun içerikte ve ders saatinde yer almalıdır. Eğitim sürecinde beynin sağ yarım küresini de aktif kılan ve geliştirmeye yönelik, sözel olmayan, somut, sezgisel düşünme biçimlerine de yer verilmelidir. O zaman eğitim programları, her alanda yaratıcı bireylerin yetişmesine uygun hale gelir (Buyurgan & Buyurgan, 2012). Sanat bir anlamıyla yapılmayanı yapma, düşünülmeiyeni düşünmedir. Bilgi çağı verileri ile gerçekleştirilen sanat eğitimiyle yapılmayanı yapabilen, düşünülmeiyeni düşünen birçok bireyin yetişmesi sağlanacaktır. Bireyler sadece sanat alanında değil hangi meslekten olursa olsun, işlerindeki gelişimleri ve sorunları çözebilmek için geniş bir düşünce yapısına sahip olacaklardır (Türe, 2007).

Uluslararası anlamda, hemşirelik öğrencilerinin eğitimi son 50 yıldır önemli derecede değişmiştir; bu sistem kendisini tüm meslek mezunlarında çıraklık eğitimi temelliden, hizmet odaklı, bilimsel bilgi kaynaklı modele dönüşmüştür (Freeman & Bays, 2007). Bu dönüşümle hemşirelik eğitiminin yeniden yapılandırılmalıdır. Bu bağlamda hemşirelik eğitiminde yüksek düzeyde yaratıcılığa ve yenilikçiliğe yer verilmesi gerekmektedir (Libster, 2011). Hemşirelik eğitiminde hemşirelik dışı bilim dallarından edinilen bilgiler ise örneğin felsefe, sanat (tiyatro, müzik, resim), sosyoloji, antropoloji, fizik, matematik gibi profesyonel hemşirenin gelişmesine, kişisel yeterlilik, mantıklı seçim yapma, düşüncelerini etkin ve rahat ifade etme yeteneklerinin artırılmasını sağlar (Kahraman, 2008).

Bununla beraber Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 21.10.2010 tarih 038566 sayılı yazısında, Bologna Süreci kapsamında yer alan diğer üye ülkelere göre programlarımızda % 25'in altında seçmeli derslere yer verdiğimiz konusunda Türkiye'deki tüm üniversite rektörlüklerini uyarılmış ve programlarımızın daha fazla alan içi ve alan dışı seçmeli dersin yer alacağı şekilde düzenlenmesini istemiştir.

Sanat ve spor eğitimi ile yetişmiş, estetik beğenisi gelişmiş, sağlıklı bireylerin kendilerine ve toplumlarına katkıları daha fazla olacaktır (Buyurgan & Buyurgan, 2012). Bu bağlamda; çalışmanın amacı Ülkemizdeki hemşirelik bölümü öğrencilerinin sanat ve spor ile ilgili ders alma durumlarını ve çeşitliliğini incelemektir.

2.Gereç ve yöntem

Bu çalışma 2014 Mart ayında tanımlayıcı tipte gerçekleştirildi. Ülkemizde bulunan üniversiteler listesine Yükseköğretim Kurumu internet sayfasından ulaşılarak 179 üniversite içerisinde 114 hemşirelik bölümünün olduğu görüldü. 114 hemşirelik bölümünün internet

ortamında 105 (70 Sağlık Yüksekokulu, 31 Sağlık Bilimleri Fakültesi, 4 Hemşirelik Fakültesi)'inin öğretim programına ulaşıldı. Araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama formu ile veriler internet üzerinden toplandı. Hemşirelik bölümlerinde öğretim programlarına ulaşılabilenlerin programlarında sanat ve spor ile ilgili dersler; derslerin çeşitliliği ve sınıfı incelendi. Veriler 16.00 SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programında kodlanarak sayı, yüzde ve ki-kare analizleri ile değerlendirildi. Hemşirelik bölümlerinin web sayfalarından elde edilen bilgiler çalışmanın sınırlılığını oluşturdu.

3.Bulgular

Çalışma kapsamındaki hemşirelik bölümü lisans programları % 73.3 (n=77)'ünün devlet üniversitesi, % 26.7 (n:28)'sının vakıf üniversitesi olduğu görüldü (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik bölümlerinin devlet/ vakıf ve yüksekokul/fakülte olma durumuna göre dağılımı

Devlet/ Vakıf	Sayı (n)	Yüzde (%)
Devlet Üniversitesi	77	73.3
Vakıf Üniversitesi	28	26.7
Toplam	105	100
Yüksekokul/ Fakülte	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sağlık Yüksek Okulu	70	66.7
Sağlık Bilimleri Fakültesi	31	29.5
Hemşirelik Fakültesi	4	3.8
Toplam	105	100

Hemşirelik bölümleri üniversitelerde Sağlık Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Hemşirelik Fakültesi olarak üç farklı lisans programı çatısında toplandığı (Tablo 1) ve 105 hemşirelik bölümünün % 66.7 (n=70)'sinin Sağlık Yüksekokullarında, % 29.5 (n=31)'inin Sağlık Bilimleri Fakültelerinde, % 3.8 (n=4) 'inin Hemşirelik Fakültelerinde bulunduğu görüldü.

Tablo 2. Hemşirelik bölümlerinin sanat ile ilgili ders alma durumlarının dağılımı (n: 105)

Yüksekokul ve Fakülte	Seçmeli Sanat Dersi			
	Var		Yok	
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sağlık Yüksekokulu	25	23.8	45	42.9
Sağlık Bilimleri Fakültesi	8	7.6	23	21.9
Hemşirelik Fakültesi	3	2.9	1	1.0
Toplam	36	34.3	69	65.8

Tablo 2 incelendiğinde hemşirelik bölümlerinin sadece % 34.3 (n=36)'ünde sanat ile ilgili ders (müzik, resim dans, ritm, halk oyunları, yaratıcı drama, tiyatro, sinema dersleri, güzel sanatlar, fotoğrafçılık ve el sanatları, ahşap, süslemecilik, diksiyon ve seramik, heykel) bulunduğu % 65.8 (n=69)'ünde sanat ile ilgili ders bulunmadığı görüldü. Sanatla ilgili derslerin % 23.8 (n=25)'inin Sağlık Yüksekokullarında, % 7.6 (n=8) 'sının Sağlık Bilimleri Fakültelerinde, % 2.9 (n=3)'unun ise Hemşirelik Fakültelerinde olduğu görüldü.

Tablo 3. Hemşirelik bölümlerinin spor ile ilgili ders alma durumlarının dağılımı (n:105)

Yüksekokul ve Fakülte	Seçmeli Spor Dersi			
	Var		Yok	
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sağlık Yüksekokulu	23	21.9	47	44.8
Sağlık Bilimleri Fakültesi	4	3.8	27	25.7
Hemşirelik Fakültesi	3	2.9	1	1.0
Toplam	30	28.6	75	71.5

Tablo 3 incelendiğinde, hemşirelik bölümlerinin sadece % 28.6 (n=30)'sında spor ile ilgili ders (beden eğitimi, yüzme, fitness, tenis, satranç) bulunduğu % 71.4 (n=75)'ünde spor ile ilgili ders bulunmadığı görüldü. Spor ile ilgili derslerin % 21.9 (n=23)'ü Sağlık Yüksekokullarında, % 3.8 (n=4) 'inin Sağlık Bilimleri Fakültelerinde, % 2.9 (n=3)'unun ise Hemşirelik Fakültelerinde olduğu görüldü.

Tablo 4. Hemşirelik bölümlerinin yüksekökol ve fakültelere göre seçmeli sanat ve spor dersi alma durumları (n: 105)

Yüksekokul ve Fakülte	Seçmeli sanat dersi				Toplam		İstatistiksel değerlendirme
	Var		Yok		Sayı (n)	Yüzde (%)	
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)			
Sağlık Yüksekokulu	25	35.7	45	64.3	70	100	$\chi^2: 3,996$ $p>0.05$
Sağlık Bilimleri Fakültesi	8	25.8	23	74.2	31	100	
Hemşirelik Fakültesi	3	75	1	25	4	100	
Yüksekokul ve Fakülte	Seçmeli spor dersi				Toplam		İstatistiksel değerlendirme
	Var		Yok		Sayı (n)	Yüzde (%)	
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)			
Sağlık Yüksekokulu	23	32.9	47	67.1	70	100	$\chi^2: 8,584$ $p<0.05$
Sağlık Bilimleri Fakültesi	4	12.9	27	87.1	31	100	
Hemşirelik Fakültesi	3	75	1	25	4	100	

Tablo 4'e bakıldığında, Hemşirelik Fakültelerinin % 75 (n=3)'ünde, Sağlık Yüksekokullarının % 35.7 (n=25)'inde ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinin % 25.8 (n=8)'inde sanat ile ilgili seçmeli derslerin okutulduğu; Yüksekokul ve Fakülteler arasında seçmeli sanat dersi alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlendi ($p>0.05$). Buna ilaveten Hemşirelik Fakültelerinin % 75 (n=3)'ünde, Sağlık Yüksekokullarının % 32.9 (n=23)'unda ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinin ise % 12.9 (n=4)'unda spor ile ilgili seçmeli derslerin okutulduğu; Yüksekokul ve Fakülteler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu ve Hemşirelik Fakültelerinde daha fazla oranda seçmeli spor dersi olduğu saptandı ($p<0.05$).

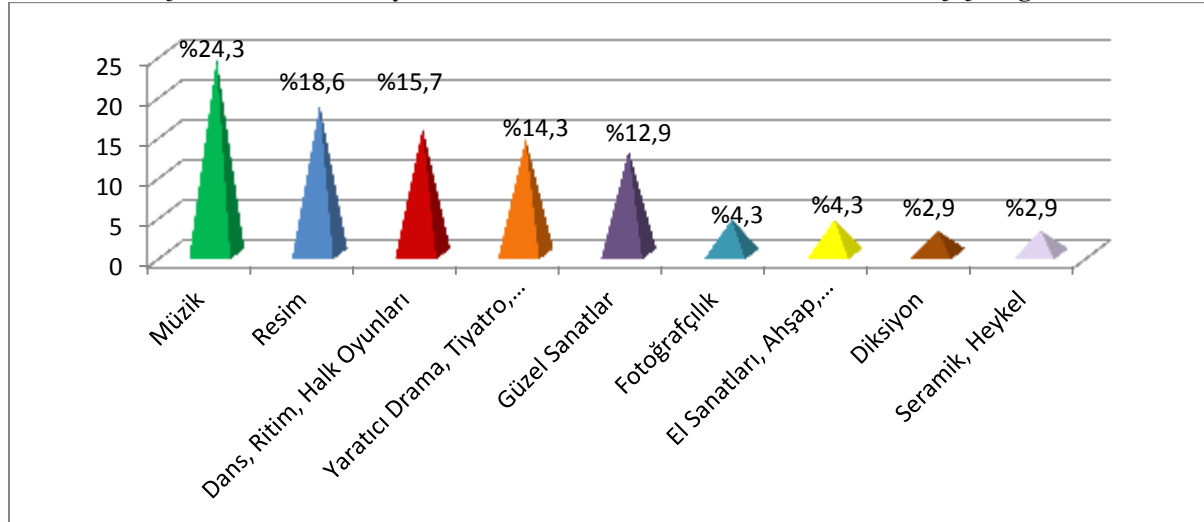
Tablo 5. Hemşirelik bölümlerinde sanatla ve sporla ilgili derslerin sınıflara göre dağılımı*

Sınıflar	Sanat dersleri		Spor dersleri	
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
1.Sınıf	28	77.8	26	78.8
2.Sınıf	4	11.1	4	12.1
3.Sınıf	6	16.8	2	6.1
4.Sınıf	2	2.8	1	3.0

*Birden fazla yanıt verilmiştir.

Hemşirelik bölümlerinde yer alan sanat derslerinin % 77.8 (n=28)'inin birinci sınıfta, % 11.1 (n=4) ikinci sınıfta, % 16.8 (n=6)'i üçüncü sınıfta, % 2.8 (n=2)'inin dördüncü sınıfta alındığı görülmektedir. Spor derslerinin ise % 78.8 (n=26)'inin birinci sınıfta, % 12.1 (n=4)'inin ikinci sınıfta, % 6.1 (n= 2) üçüncü sınıfta, % 3.0 (n:1)'ünün dördüncü sınıfta alındığı görülmektedir. Bazı derslerin iki ya da üç sınıf kademesinde de yer aldığı tespit edilmiştir.

Grafik.1. Hemşirelik bölümlerinde yüksekokul/ fakültelerde alınan sanat derslerinin çeşitliliği*

*Birden fazla yanıt verilmiştir.

Grafik 1'den hemşirelik bölümlerinde tümü seçmeli olan sanat ile ilgili derslerin dağılımına bakıldığında; % 24.3 (n=17) ile müzik en çok okutulan sanat ile ilgili seçmeli ders olduğu, bu oranı % 18.6 (n=13) ile resim dersinin takip ettiği görüldü. Daha sonra % 15.7 (n=11) dans, ritm, halk oyunları, %14.3 (n=10) yaratıcı drama, tiyatro, sinema dersleri, % 12.9 (n=9) güzel sanatlar, % 4.3 (n=3) fotoğrafçılık ve el sanatları, ahşap, süslemecilik, diksiyon ve seramik, % 2.9 (n=2) oranında heykel derslerinin olduğu belirlendi.

Spor ile ilgili derslerin çeşitliliğine bakıldığında ise hemşirelik bölümlerinin % 27.9 (n=29)'unun beden eğitimi (yüzme, fitness, tenis v.b.), % 1 (n=1)'inin satranç dersleri aldığı görüldü.

4. Tartışma

İnsan çok yönlü eğitim gereksinimi olan bir varlıktır. İnsan eğitiminin başlıca yön ve bileşenlerinden biri de sanat eğitimidir. Sanat eğitimi bilim, teknik, felsefe ve kinestetik alan eğitimleriyle birlikte bireysel ve toplumsal eğitimin en vazgeçilmezlerinden biri olmalıdır (Mercin & Alakuş, 2007).

Sağlık Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Hemşirelik Fakültesi olarak üç farklı lisans programı çatısında toplanan hemşirelik bölümlerinin sadece üçte birinde sanatla ilgili seçmeli derslerin bulunduğu; bu derslerin en çok müzik, resim ve halk oyunları, dans, ritm bunları takiben yaratıcı drama, tiyatro ve sinema olduğu ve çoğunluğunun birinci sınıfta yer aldığı görülmüştür. Yüksekokul ve Fakülteler arasında sanat dersi alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamaktadır ($p>0.05$).

Kaya ve Üstün'ün (2013) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada müzik derslerinin üniversite ders programlarında yer alması gerektiği, müzik derslerinin daha önce müzik ile ilgili herhangi bir eğitim almamış olan üniversite öğrencileri için önemli bir fırsat olduğu, kredili, uygulamaya yönelik olması gerektiği ve müzik derslerinin üniversite ve fakülte tarafından öğrencilerin önemsendiğini hissettirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır (E. Kaya & Ustun, 2013). Drama da tıp/ sağlık eğitiminde önemli rol oynar (Freeman ve Bays, 2007). Çünkü yaratıcı drama yönteminin gelişim ve öğrenme dersinde sosyal becerilerden grupla bir işi yapma ve yürütme becerileri, ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri ile kendini kontrol etme becerilerinin gelişiminde önemli katkılar sağlar (Kara & Çam, 2007).

Tüm bu sanatsal derslere sağlık eğitimi açısından bakıldığında hemşirenin uygulamalarında kullanacağı bilimsel bilgi; bireyi bir bütün olarak tanımayı, sorununu belirleyip çözmeyi, yeni bilgilerin yanı sıra hemşirelik sanatı ile de pekiştirilmeli, değişen sınırlılıkları göz önüne alarak temel gereksinimleri karşılamalı, daha da önemlisi verdiği hizmete bireyin eşsizliğine dair hemşirelik inancını yansıtmalıdır (N. Kaya, 2008).

Sağlık profesyonellerinin eğitim sürecinde sanat eğitiminin profesyonel gelişime katkı sağladığını kanıtlayan çok az çalışma bulunmaktadır (McCabe, Neill, Granville, & Grace, 2013). Ancak sanatın bireyin hem görmeye dayalı ihtiyaçlarını karşılayan hem de zihinsel gelişimini sağlayan bir araç olduğu, yani sanat derslerine diğer derslere olumlu katkılarının olacağı bir ders olarak bakmak gerekir (Mercin & Alakuş, 2007).

Staricoff (2004)'un bildirdiğine göre; güzel sanatlar ile uğraşan öğrencilerde sanatsal faaliyetlerin, hastalıklarla baş etmede farkındalıklarını ve cesaretlerini artırdığı ayrıca uygulamalarında kendilerine olan güvenlerini güçlendirdiği görülmektedir (Staricoff, 2004). Chan'nın (2014) yaptığı çalışma sonucuna göre bazı hemşirelik öğrencileri aldıkları sanat eğitimi ile günlük yaşamları ve klinik uygulamaları arasında bir bağ kurduğu ve olaylara daha geniş açılardan bakabildiğini belirtmiştir. Bu yüzden hemşirelik eğitimi geleneksel öğretme yaklaşımlarının ötesinde bir yaklaşım benimsemeli ve öğrenciler klinik uygulama sanat eğitimi anlayışı ile yetiştirilmelidirler (Chan, 2014).

Yine Staricoff (2004)'a göre; sağlık eğitiminde sanatla ilgili derslerin bulunması öğrencilerde gözlem, rehberlik etme ve empati kurma gibi yetenekleri artırdığı görülmektedir (Staricoff, 2004). Canterbury Christ Church Üniversitesinde çocuk ve yetişkin hemşirelik bölümü öğrencileri mezuniyet öncesi final döneminde "Bütüncül Sağlık İyileştirme Kursu"nu zorunlu olarak almakta ve bu kursta öğrencilere, hastalar ve çalışanlar için sağlık bakım uygulamalarını iyileştirmek amacıyla, sanatı çalışmalarına nasıl dahil edebilecekleriyle ilgili eğitim verilmektedir. Robinson (2006) yaptığı çalışmada öğrencilerin %80'i sanat ile ilgili kurs almalarının; anlama yetilerine pozitif yönde katkı sağladığını belirtmektedir (Robinson, 2007).

Aynı zamanda sanat bir dışı vurumdur ve ruhun madde üzerindeki görüntüsüdür. Bu nedenle ruh sağlığı için sanat bir terapi niteliğindedir (Sumar 2013). Ayrıca üniversite mezunlarından kritik düşünme, sorun çözme, çok yönlülük, iletişim ve kendine güven gibi niteliklere sahip olmaları beklenmektedir. Bu özelliklerin üniversite mezunu hemşireler için de gerekliliği tartışılmazdır ve geleceğin hemşirelerini yetiştiren eğitim kurumlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Bu nedenle hemşirelik eğitimi veren kurumların programlarını hedeflenen mezun özellikleri doğrultusunda düzenlemeleri gerekmektedir (Atasoy & Sütütemiz, 2014). Hemşire eğitiminde öğrenciler kendi eğitimlerinde sorumluluk üstlenmeli ve öğrencilere sorgulayarak düşünme öğretilerek öğrenci odaklı eğitime geçilmelidir (Mangena & Chabeli, 2005). Böylece öğrenciler mesleki yaşama daha donanımlı bir şekilde hazırlanabileceği düşünülmektedir.

Hemşirelik bölümlerinde sporla ilgili derslerin sanat derslerinden daha az olarak bölümlerin dörtte birinde yer aldığı; bu derslerin Beden Eğitimi (yüzme, tenis, fitnes..vb.) adı altında yer alan dersler olduğu ve çoğunluğunun birinci sınıfta, seçmeli yer aldığı görüldü. Yüksekokul ve Fakülteler

arasında spor dersi alma durumuna bakıldığında Fakülteler lehine anlamlı bir fark olduğu belirlendi ($p < 0.05$).

Spor belirli kurallar içinde araçlı veya araçsız, ferdi ya da toplu olarak yapılan sosyalleştirici, bütünleştirici, ruh ve fiziki geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1982). Ermiş'in 2012 de yaptığı bir çalışmaya göre; takım sporu yapan kız ve erkek öğrencilerin çoklu zeka alanlarında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde görsel ve müziksel zeka alanlarında da anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır (Ermiş, 2012) .

Beydağ ve ark.'nın (2008) yaptığı çalışmaya göre tüm bölümlerdeki üniversite öğrencilerinin yaklaşık yarısının (%41.1) boş zamanlarında spor yaptığı bildirilirken (Beydağ, Gündüz, & Özer, 2013); Kostak ve ark.'ın (2012) yaptığı bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının (%59.8) sportif faaliyetlere katılmadığı belirlenmiştir (Kostak & Akarsu, 2009). Hemşirelik öğrencilerinde spor faaliyetleri oranının daha az olmasını, öğrencilere spor faaliyetleri için yeteri kadar teşvik edilmemesinden ya da hemşirelik bölümünün ders yükünün daha ağır olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Aslında spor eğitimi; kişinin karakterinin, dayanışmanın, koordinasyonun, mücadele ruhunun, bireysel disiplinin ve sosyalleşmenin gelişmesine önemli oranda katkı sağlamaktadır. Sporun psikolojik ve fizyolojik gelişime katkıları birçok eğitimci tarafından kabul görmektedir. Hemşireler için spor sağlığın korunması ve geliştirilmesi, iyilik halinin oluşması, stresle baş etme, hobi oluşturma açılarından önemlidir.

5.Sonuçlar

Ülkemizde üniversitelerde seçmeli olarak sanatla ve sporla ilgili çeşitli derler verilmektedir ve bu dersler gençlerin hem fizyolojik hem de psikolojik gelişimine katkıda bulunduğu birçok disiplin tarafından desteklenmektedir. Ülkemizdeki hemşirelik bölümlerinin yaklaşık olarak üçte birinde sanatla, dörtte birinde sporla ilgili derslerin olduğu ve bu derslerin daha çok birinci sınıfta yer aldığı saptandı.

Sanatla ilgili seçmeli derslerin en çok müzik, resim ve halk oyunları, dans, ritm bunları takiben yaratıcı drama, tiyatro ve sinema olduğu ve hemşirelik bölümlerinin bulunduğu yüksekokul ve fakülteler arasında sanat dersi alma durumunda anlamlı bir fark bulunmadığı ($p > 0.05$); sporla ilgili derslerin sanat derslerinden daha az olarak bölümlerin dörtte birinde yer aldığı; bu derslerin beden eğitimi (yüzme, tenis, fitnes..vb.) adı aldığı ve yüksekokul ve fakülteler arasında spor dersi alma durumuna bakıldığında fakülteler lehine anlamlı bir fark olduğu belirlendi ($p < 0.05$).

Sanat ve spor gibi diğer disiplinler hemşirelik öğrencilerin hem öğrenme hem de çalışma deneyimlerinde ilerleme kaydetmek, entelektüel ve eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmek,

zorluklarla mücadele edebilmelerini bilmek, hobi geliştirmek vb. için öğretim programları içerisine olması önerilir. Ayrıca sağlığın korunması ve geliştirilmesini sağlamak, ekip çalışması ve dayanışmasını kazanmak için de sanat ve spor derslerinin katkısı olacağı düşünülmektedir.

Bilim ve sanattan oluşan bir meslek olması ve çalışma koşullarının zor olması nedeniyle hemşirelik mesleğinin eğitiminde sanat ve sporla ilgili derslerin daha fazla yer alması, öğrencilerin ilgi düzeylerini karşılayabilecek seçmeli ders seçeneklerinin artırılması, hemşirelik bilgi ve felsefesini kazandığı üst sınıflarda da sanat ve sporla ilgili çeşitli derslerin bulunması önerilir.

6. Kaynaklar

- Atasoy, I., & Sütütemiz, N. (2014). Bir Grup Hemşirelik Son Sınıf Öğrencisinin Hemşirelik Eğitimi ile İlgili Görüşleri, 22(2), 94–104.
- Beydağ, K. D., Gündüz, A., & Özer, F. G. (2013). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitimlerine Ve Mesleklerine Bakış Açıları, Meslekten Beklentileri, 1(3), 137–142.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi* (3.Baskı ed.). Ankara: Pagem A Akademi.
- Chan, Z. C. Y. (2014). Exploration of artistry in nursing teaching activities. *Nurse Education Today*, 34(6), 924–928. <http://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.11.009>
- Ermiş, E. (2012). *Aktif spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çoklu zekalarının karşılaştırılması*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Freeman, L. H., & Bays, C. (2007). Using literature and the arts to teach nursing. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 4(1), Article15. <http://doi.org/10.2202/1548-923X.1377>
- Kahraman, S. (2008). Modern Ve Postmodern Düşünceler Hemşirelik Felesefesini Etkiledi Mi?, 12(2), 56–61.
- Kara, Y., & Çam, F. (2007). Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasına Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 145–155.
- Karagözoğlu, Ş. (2005). Bilimsel Bir Disiplin Olarak Hemşirelik, 9(1), 6–14.
- Kaya, E., & Ustun, E. (2013). University Students' Views on Elective Music Course (Case of Nevşehir University). *SED Journal of Art Education*, 1(1). <http://doi.org/10.7816/sed-01-01-02>
- Kaya, N. (2008). Yaşam Modeli. In K. Babadağ & T. Aştı (Eds.), *Hemşirelik Esasları Uygulama Rehberi* (pp. 1–7). İstanbul: İstanbul Medikal Yayıncılık Ltd. Şti.
- Kostak, M. A., & Akarsu, Ö. (2009). Edirne Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Profili.
- Libster, M. M. (2011). Lessons Learned From a History of Perseverance and Innovation in Academic–Practice Partnerships. *Journal of Professional Nursing*, 27(6), e76–e81. <http://doi.org/10.1016/j.profnurs.2011.07.005>
- Mangena, A., & Chabeli, M. M. (2005). Strategies to overcome obstacles in the facilitation of critical thinking in nursing education. *Nurse Education Today*, 25(4), 291–298. <http://doi.org/10.1016/j.nedt.2005.01.012>
- McCabe, C., Neill, F., Granville, G., & Grace, S. (2013). Evaluation of an art in health care elective module – A nurse education initiative. *Nurse Education in Practice*, 13(2), 113–117.

<http://doi.org/10.1016/j.nepr.2012.08.003>

Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey Ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği, 20, 14–20.

Robinson, S. (2007). Holistic health promotion: Putting the art into nurse education. *Nurse Education in Practice*, 7(3), 173–180. <http://doi.org/10.1016/j.nepr.2006.06.004>

Staricoff, R. L. (2004). Arts in health : a review of the medical literature, 91.

Türe, N. (2007). *Eğitimde Ve Öğretimde Bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkılar*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Extended English Abstract

Introduction: Nursing is a health discipline which consists of science and art (Karagözoğlu 2005). the quality of nursing education has an important place for increasing of knowledge and professionalization of nursing (Atasoy & Sütütemiz 2014). It is a well known fact by everybody that nursing education system have increased substantially for fifty years and converted into scientific information sourced model (Freeman & Bays, 2007). We live in a new era that are experiencing the change in technology. Information gathering, processing, transmission, use and production of new knowledge have changing every moment. to be more precise what I am trying to say is that nursing education system should be restructured. Nursing education should include a high level of creativity and innovation (Libster, 2011). Nurses who grew up with art and sports education, will contribute more to their communities healthy. In this context art and sports lessons should take place in nursing education to improve critical thinking, creativity, personal competence, making the logical choice, express their thoughts.

Nowadays, traditional approach to education is inefficient (Türe 2007). The Higher Education Council is strongly recommended to take part in more elective courses of the university curriculum.

Purpose: The purpose of this research is to identify courses related to arts and sports in nursing curricula which is identified a discipline including the responsibility to promote and preserve community health care and planning improvement of healthcare systems.

Method: This descriptive research was carried out in March 2014. There are 114 nursing schools in 179 universities in Turkey. 105 Nursing education curricula were attained from The Council of Higher Education Web Site. The diversity of courses related to arts and sport were evaluated by researcher. The data were evaluated with SPSS. This includes numbers, percent methods and Chi-square analysis.

Results: There were 179 universities including 108 state and 71 private universities in Turkey. The data were acquired from The Council of Higher Education Web Site. 88 state and 26 private universities was included in the study. We have received information that 114 schools which consist of 70 Health High School, 31 Faculty of Health Sciences and 4 Faculty of Nursing. Curriculums of the schools had been obtained from web site. These web sites provide information about nursing department's courses. There are art related elective courses in 34% of nursing department. It was observed 23.8% of arts-related courses in Health High School, 7.6% of arts-related courses in the Faculty of Health Sciences and 2.9 % of arts-related courses in Faculty of Nursing. When the optional art lessons condition, statistically difference was not observed between Health High School and Faculties of Nursing ($p>0.05$). There were art courses in 75% of Faculty of Nursing, 35.7 % in Health High School, 25.8% of Faculty of Health Sciences. When the optional sport lessons condition, statistically difference was observed between Health High School and Faculties of Nursing ($p<0.05$). It was observed 75 % of sport-related courses in Faculty of Nursing, 32.9 % of sport-related courses in Health High School, 12.9 % of sport-related courses in the

Faculty of Health Sciences. Most of art courses in first class by 78.8 percent and most of them is music. 12.1% of art courses, second class, 6.1 % of art courses in third class and 3 % of them in fourth class.

Other art courses are picture, folk dances, creative drama, theater, cinema, fine arts, photography, wood, ornamentation, diction, ceramics and sculpture. Only 28.6 **percent** of nursing departments had sport related courses. 27.9% of Physical Education including swimming, fitness, tennis etc.) and 1% of chess.

Conclusions and Recommendations: In a nutshell, human is a existence who has a versatile training requirement. A major component of the human training is the art education (Mercin & Alakuş, 2007). Art is a therapy for mental health. it is given various courses related to arts and sports as elective courses in our country. These courses are supported by many disciplines because of it contributes to the physiological and psychological development

The assay was found that one-third of nursing schools had the courses related to arts and sports. It was determined that these courses take place mostly in the first year. These courses may contribute to a person's character, coordination, solidarity, individual discipline, socialization. The courses related to arts and sports should take place in nursing education curricula because of the nursing profession consists of science and arts. Additionally the elective arts and sports courses will contribute to nursing education. To sum up, it is certain that elective courses related to arts and sports should be increased.